

קושיית הנימוקי יוסף באש / כב.

תוכן:

שיטת רש"י

דברי הנמוק"י

הבנת הקצות

השורף את הגדיש

שיטות הראשונים בהמשך הסוגיא

הבנת הרשב"א עפ"י הקצות

שיטת רש"י

איתא בגמ' (כב.):

"אתמר, ר' יוחנן אמר: אשו משום חציו, וריש לקיש אמר: אשו משום ממונו. וריש לקיש מאי טעמא לא אמר כרבי יוחנן? אמר לך: חציו מכחו קאזלי, האי לא מכחו קאזיל. ורבי יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש? אמר לך: ממונא אית ביה ממשא, הא לית ביה ממשא."

בהסבר אשו משום חציו, כתב רש"י (ד"ה משום חציו):

"חייבו הכתוב דאיהו קעביד דהוי כזורק חץ".

— דהיינו שהחייב באשו משום חציו הוא חייב משום אדם המזיק (וכ"כ בהמשך בד"ה חציו דכלב הן, ותוס' ד' כג. ד"ה טמון).

גם הר"ח כותב במפורש שמחוייב משום אדם המזיק:

"כאילו בידי מכה והוא המזיק בעצמו ודינו כדין אדם המזיק בעצמו".

נשאלת השאלה שאם כן, למה הוצרכנו ללמוד נזקי אש אם אנחנו כבר יודעים שיש דבר כזה נזקי אדם. וכבר תירץ זאת השיטה למהריק"ש (על רש"י ד"ה משום) שמשום חציו חייבו הכתוב, אבל אם לא היה מוזכר חיובו לא היינו מחייבים אותו בנזקי אדם משום שהרוח מוליכתו וכח אחר מעורב בו. וכ"כ הנמוק"י (גבי גץ היוצא) בדעת רש"י שבמי שנתכוון להדליק בשל חבירו (שבמקרה זה לא שייך לומר שיש כח אחר) לא שייכת כלל המחלוקת של ר"י ור"ל משום מאי מחייב - שודאי יש לחייבו מטעם אדם המזיק שהוא מועד לעולם. והסביר שהמקרה שנחלקו ר"י ור"ל דוקא במי שמדליק בתוך שלו ברשות אלא שלא שימר גחלתו ויצאה הגחלת מעצמה והזיקה -

"ובכה"ג דוקא פליגי ר"י ור"ל לפרש משום מאי מחייב: ר"י אומר שיש לחייבו משום חציו דכיון שלא שימר גחלתו מרות מצויה מעיקרא ה"ל כזורק חץ וע"ז אמר ר"ל דלא דמי כלל לחץ כיון דלאו מכחו קאזלא אלא משום ממונו יש לחייבו".

עכ"פ, למ"ד אשו משום חציו חייב מטעם אדם המזיק, ונשאלת השאלה כיצד הדבר פועל.

דברי הנמוק"י

כתב הנמוק"י (ד"ה משום חציו):

"העלה עליו הכתוב כאילו היה חציו מכוונין ע"ג הקשת והקשת בידו ולא נתכוון להזיקם אלא שפשע בהו והלכו מכחו מאליהן שלא בכונה שהוא חייב".

- דהיינו שבנידו"ד שפשע והאש הלכה ושרפה את גדישו של חבריו, מחוייב מחמת שכחו הזיק את הגדיש. בהמשך הנמוק"י מקשה קושיה ידועה, שאם נאמר כן -

"היכי שרינו עם חשיכה להדליק את הנרות והדלקתה הולכת ונגמרת בשבת וכו', ולפי זה הרי הוא כאילו הבעירה הוא בעצמו בשבת, וכ"ש הוא - דאילו הכא לא נתכוון להבעיר גדיש של חבריו כלל, והכא עיקר כוונתו שתדלק ותלך בשבת".

ומתרץ:

"כי נעיינ במילתא שפיר לא קשיא לך, שהרי חיובו משום חציו כזרק חץ - שבשעה שיצא החץ מתחת ידו באותה שעה נעשה הכל ולא חשבינן ליה מעשה דמכאן ולהבא דאי חשבינן ליה הוה לך למיפטריה דאנוס הוא שאין בידו להחזירה וכו' ש"מ דלאו כמאן דאדליק השתא בידיים חשבינן ליה אלא כמאן דאדליק מעיקרא משעת פשיעה חשבינן ליה, וכן הדין לעניין שבת, דכי אתחיל מערב שבת אתחיל וכמאן דאגמריה בידיים בההוא עידנא דלית ביה איסור חשיב".

הבנת הקצות

כתב הקצות (ס' שצ) שהנמוק"י חולק על התוס' (יו: ד"ה זרק), ששם הגמ' הסתפקה: "דרסה על הכלי ונתגלגל למקום אחר מהו, בתר מעיקרא אזלינן וגופיא הוא, או דילמא בתר תבר מנא אזלינן וצרוורות נינהו, תיפשוט ליה מדרבה דאמר רבה זרק כלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל פטור כדאמרינן מנא תבירא תבר וכו'". וכתב שם התוס':

"ונראה דאם זרק אבן או חץ על הכלי ובא אחר ושברו דפשיטא דחייב ולא שייך כאן מנא תבירא תבר, דאי אזלינן נמי הכא בתר מעיקרא לא משכחת בצרוורות חצי נזק, וסברא פשוטה היא לחלק בין זורק אבן לזורק כלי עצמו".

- דהיינו שבחץ לא הולכים בתר מעיקרא (ועוד כתב שמדברי הרא"ש (ס' ה) נראה דגם בזורק חץ הולכים בתר מעיקרא, יעו"ש¹), והקצות יוצא מנקודת הנחה שאין חילוק בין אדם שזרק חץ על כלי או על הגדיש (ע"י אש), ולכן כתב שנחלקו התוס' והנמוק"י (והרא"ש) אם הולכים בתר מעיקרא (ונפק"מ אם הבעיר אש ועדיין לא הגיעה לגדיש ובא אחר ושרף את הגדיש - לתוס' השני יהיה חייב ולנמוק"י יהיה פטור). והבין הקצות שכוונת הנמוק"י שכאשר הבעיר בשדהו, נגיד שמעשה ההיזק שייעשה בעתיד מתייחס לתחילת הבערת האש מאחר שזו פעולה אחת הנעשית מכח אחד, ואיתעביד מעשה. א"כ החידוש של אש הוא לא רק שנחייב למרות שכח אחר מעורב בו, אלא גם שלא נגיד ונחלק שבמקרה שאין כח אחר מעורב בו כג' אדם שזרק חץ על כלי, ייחשב הכלי לכלי שבור, אבל במקרה של אש כח אחר מעורב בו ולא ייחשב לכלי שבור, בכ"ז מחדשת הגמ' לדעת ר"י שעדיין דומה לחץ (ולדעת הקצות אומר הנמוק"י שאין לחלק ולומר שלמרות שנחשב כחץ עדיין אין אנו יודעים אם יישרף הגדיש ולא נחשב כשרוף לכן לא יתחייב עליו מעיקרא אלא רק בסופו).

¹ התורה"כ (ס' שצב) כתב שהרא"ש לא דיבר על אופן שזרקה צרוורות מרה"ר לרה"י שבאופן זה כזורק חץ על הכלי, ולא הולכים בתר מעיקרא כמוש"כ התוס', אלא שהרא"ש סבר שגם באופן שזרקה את הכלי מרה"י לרה"ר יהיה חייב. ועל זה הקשה הרא"ש שהרי בכלי בתר מעיקרא אזלינן וייחשב הכלי כשבור כבר ברה"ר.

(התרוה"כ (ס' שצב) הקשה על הנמוק"י הקשה מהגמ' בכתובות (לא). ששינו שם שאדם שזורק חץ בשבת מתחילת ד' לסוף ד' וקרע שיראין בהליכתו פטור משום קלב"מ, דעקירה צורך הנחה. ולדעת הנמוק"י למה צריך את הטעם שעקירה צורך הנחה, תלמד מסוגייתינו שכל החיוב הוא על שעת הזריקה).

הברכ"ש (ס' יז אות ב) בשם האחיזרזר ושאר אחרונים (הובאו דבריהם בהערות על הקצות) תירצו שמה שאמר הנמוק"י שבחץ לא הולכים בתר מעיקרא, שהכלי לא נחשב לשבור ואם אחר שברו במקל חייב, אבל אם לבסוף נשבר ע"י זריקתו חייב עליו מעיקרא – ונקרא מזיק מתחילה (וזה מש"כ הנמוק"י "אלא כמאן דאדליק מעיקרא משעת פשיעה חשבינן ליה") ולכן יש שעבוד נכסים כבר מתחילה ולא צריך שהכלי יהיה שבור עדיין.

לכאורה יש מקור לזה שיכול אדם להחשב מזיק מעיקרא כבר ברשותו, ברש"י (ו. ד"ה היינו בור) שכתב לגבי אבנו סכיננו ומשאו ששם תחילת עשייתן לנזק שהיה עליו להעלות על דעתו שיזיק במקרה שהפקיר (לפני שהזיקה ברוח מצויה ואח"כ ייחשבו לבור), וז"ל: "אף כל תקלה שהפקיר חייב דהא הני נמי תחילת עשייתן לנזק (עוד ברשותו) דהוה לי לאסוקי אדעתיה דסופן ליפול ברוח מצויה" (ומשם לומדים לאבנו סכיננו ומשאו יחד עם אש בצד השווה).

השורף את הגדיש

בהמשך (ע"ב) הגמ' מקשה על המ"ד שאשו משום ממונו:

"תא שמע: המדליק את הגדיש והיה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו - חייב, עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו - פטור. בשלמא למ"ד אשו משום חציו משום הכי פטור, אלא למאן דאמר אשו משום ממונו אמאי פטור, אילו קטל תוריה עבדא הכי נמי דלא מיחייב? אמר לך רבי שמעון בן לקיש: הכא במאי עסקינן כשהצית בגופו של עבד דקם ליה בדרכה מיניה. אי הכי מאי למימרא? לא צריכא בגדי דחד ועבד דחד".

נבין תחילה מה בדיוק המקרה: רש"י (ד"ה ונשרף עמו) אומר שחייב "אגדי ואגדיש וכו'". ובפשטות הדברים מדובר בשהצית את גדישו של חברו. אמנם, אם כן יקשה על מה שהבאנו לעיל בשם הפנמוק"י שאדם המבעיר בידיים בשל חברו חייב מטעם אדם המזיק גם לר"ל, ולכן לא מובנת מה הראייה מכאן. ואכן הפנמוק"י (כאן) תירץ וז"ל:

"באמת לא קשיא מידי דהא דנקט כאן 'המדליק את הגדיש' אין הכוונה שנתכוון להדליק הגדיש של חברו אלא במדליק בתוך שלו והדליקה הגדיש של חברו".

שיטות הראשונים בהמשך הסוגיא

כעת נסביר את שיטות הראשונים בהבנת המשך פשט הסוגיא.

המדליק בתוך שלו ושרף את גדישו של חברו. אם:

- א. גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו – חייב (על הגדי והגדיש).
- ב. גדי סמוך לו ועבד כפות לו ונשרף עמו – פטור (על הגדי והגדיש).

² במהד' מ"י עמוד קפד ד"ה עוד.

דעת רש"י (ד"ה ונשרף עמו, וד' סא: ד"ה היה גדי) שבמקרה א' יהיה חייב על הגדי והגדיש, אבל על העבד יהיה פטור: "לפי שאין לו דין מיתה בשביל העבד שהיה לו לברוח", ואם לא חייב על העבד לא ייפטר מדין קלב"מ על הגדיש והגדי. ובמקרה ב' שפטור – הכוונה שפטור על הגדי והגדיש מדין קלב"מ, ויהיה חייב על העבד.

נשאלת השאלה א"כ מדוע נצרך הגדי, נאמר שהמקרה הוא שבשרף את גדישו של חברו ועבד סמוך לו חייב, וכאשר העבד כפות – פטור, ואומר רש"י שמאחר ולמסקנת הגמ' אנחנו מעמידים בגדי דחד ועבד דחד – כתבנו גדי דווקא, דאם לומר דגדיש דחד ועבד דחד קשה, שאין דרך בעל העבד לשלוח עבדו ע"מ לשמור גדישו. א"כ צריך להבין מה עושה גדי כפות השייך לאדם אחר ליד גדישו של חברו, ועל זה עונה רש"י שאגב שנקט עבד כפות וסמוך, נקט גם גדי כפות וסמוך, למרות שאינו נצרך (שאינו בגדי חילוק בדבר מאחר שאין בו דעת מה לי כפות מה לי סמוך). ועל זה שואל התוס' (ד"ה והיה גדי) שנאמר ברישא 'גדי ועבד סמוך' ובסיפא 'גדי ועבד כפות' דהוי רבותא טפי.

הרשב"ם (הו"ד בתוס' שם, וגם בקצרה ברש"י שם ד' סא:) מביא פשט אחר במחלוקת הגמ'. אם:
א. גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו – חייב (על הגדי והגדיש).

ב. שני מקרים הבאים כאחד:

1. גדי סמוך לו ועבד סמוך לו – פטור (על הגדי והעבד).

2. וגדי כפות לו עבד ג"כ כפות לו – פטור (על הגדי והגדיש).

במקרה א' חייב על הגדיש והגדי, אבל על העבד יהיה פטור מאחר והיה לו לברוח (כפירש"י לעיל). במקרה ב' 1 פטור לפי שהיה לגדי והעבד לברוח (אבל יהיה חייב על הגדיש), ובמקרה ב' 2 פטור על הכל מדין קלב"מ. (וחולק הרשב"ם על רש"י ומחלק בין גדי כפות לסמוך שאם סמוך ג"כ היה לו לברוח).

ר"ת (בתוס' שם) מסביר את הגמ' באופן שלישי ("עיקר כפירש"י" בלשון התוס' ר"פ):

א. גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו – חייב (על הגדי).

ב. גדי סמוך לו ועבד כפות לו ונשרף עמו – פטור (על הגדי והגדיש).

במקרה א' הו"א שנאמר שהגדי ייחשב כטמון באש וייפטר מחמת שנדרוש 'מה קמה בגלוי אף כל בגלוי' ונאמר שכל דבר דלאו אורחיה ה"נ – לאו כעין קמה הוא ויהיה פטור, וגדי אין דרכו להיות כפות (אבל בכל אופן יהיה פטור על הגדיש) – ולדעת ר"י שחייב על נזקי טמון, צ"ל שמדובר בכלו לו חציו בגדי, דהיינו שהבעיר בתוך שלו והלך ושרף גדישו של חברו ואת עבדו של חברו, ומעבר לגדר (בתוך של חברו) היה גדי³, והגדר נפלה ברוח מצויה והאש שרפה את הגדי. במקרה הזה גם ר"י יודה בהו"א (שהרי עדיין אנחנו לא יודעים שגם ר"י מחייב משום תרתי) שחייב, שלמרות ששריפת העבד היה אש משום חציו ושריפת

³ וזה עוד דבר שחולק על פירש"י – שרש"י בסוגייה הסביר שגם העבד והגדיש סמוכים לגדיש.

הגדי משום ממונו – עדיין כל המעשה בא מחמת ההדלקה הראשונה ונאמר קלב"מ⁴ (או"א אפטר לומר שאה"נ יש פה 'לטעמך'. תוס' ר"פ⁵).

מקרה ב' בא ללמדנו שלמרות שהגדי סמוך, דהוי כי אורחיה יהיה פטור מחמת קלב"מ (ולא מדין טמון) על הגדי והגדיש (ומסכים עם הרשב"ם שלא נאמר שבגדי ייפטר מחמת שהיה לו לברוח).

נעיר, שלכל השיטות לא מובן למסקנה של ר"ל מה עושה גדי כפות של מישוהו בשדה שלא שייך לו.

הבנת הרשב"א עפ"י הקצות

הקשה הרשב"א (ר"ה עבד) על מה שאמרנו שעבד כפות לו וגדי סמוך לו פטור משום קלב"מ, שהרי מתחייב על הגדיש לפני שיתחייב על העבד, וכמו שגונב כיס של חברו בשבת שנתחייב בגניבה קודם שעבר על איסור הוצאה, ואם נאמר ש'אמסקנה סמך', שהרי אנחנו מעמידים בשהצית בגופו של עבד, זה מתרץ רק לדעת ר"ל אבל לא לר"י, ואפשר שהיה יכול להקשות 'ולטעמך מי נחא' כמו שמצינו מקומות רבים בש"ס שיכול להקשות כך ואינו מקשה. ועדיין קשה, שלמסקנת הגמ' שהצית בגופו של עבד, למה יהיה פטור על הגדיש הרי הדבר דומה למי שנתחייב בנפשו ואחר כך קרע שיראין של חברו שחייב, (ומה

⁴ לשון התוס': 'ואפילו למ"ד אשו משום חציו דלא שייך למפטר טמון – מ"מ אצטריך לאשמועינן דחייב היכא דכלו לו חציו לאחר שריפת העבד, ואע"ג דשריפת העבד מחמת חציו ושריפת גדי מחמת ממונו שייך ביה שפיר קלב"מ הואיל וע"י מעשה אחד בא הכל (ותירוץ זה למ"ד אשו וגם למ"ד ממונו). ותדע שלמ"ד אשו משום ממונו מוקי לה בשהצית בגופו של עבד ופטרי' ליה אע"ג דלא הצית בגופו של גדי" (מאותה סברא, שע"י מעשה אחד בא הכל). ולכאורה יש מספר אפשרויות להבין את דבריו:

(א) אפשר לומר שהתוס' כותב זאת דווקא על אש, שדווקא באש נאמר שלמרות שיש שני היוקים שנגרמו, עדיין יש סיבה אחת כוללת שתחייבו – והיא שיש לו 'שם מזיק' ומה לי אם הזיק בחץ או בממונו כעין האחיזור שהבאנו בדעת הנמוק'י לעיל (רק שפה אנחנו מרחיבים אותו מעט, שלא רק שנאמר שאם שרף קודם בתוך הבעלים ואז הלך ושרף את של חברו נאמר שחייב מתחייב מעיקרא משום 'שם מזיק' אלא גם במקום שכבר החיוב משום ממונו – עדיין 'שם מזיק' עליו ויהיה חייב. אמנם בפשטות מעיקרא לא יהיה חייב, שאין סיבה שנחייב מעיקרא שבמקרה של כלו לו חציו). וגם לדעת ר"ל יש כאן חיוב שמירה וחיוב השמירה חל תמיד, מעשה הפשיעה עדיין ממשיך ולכן יהיה חייב. אמנם מלשונו 'וע"י מעשה אחד בא הכל' לא משמע הכי, ועוד שא"כ, זאת לא אותה סברא לר"ל ולר"י.

(ב) או"א י"ל שהתוס' סובר כמו שהבנו בדברי תלמידי הרשב"א וכתירוץ התרוה"כ בק' הרשב"א שנביא לקמן, שנאמר שיש כאן עקירה צורך הנחה ולכן פטור מדין קלב"מ כמו זורק חץ וקרע שיראין בהליכתו קודם שהמית שהוא פטור – נמצא שהתוס' התכוון לדין כולל בדיני קלב"מ ולא באש דווקא (ואומרים עקירה צו"ה מתי שמתחיל חיוב ממונו. תרוה"כ). אמנם ע"ש מש"כ התרוה"כ בתוס'.

(ג) הברכ"ש (ס' יז) כתב בדעת התוס', שחיוב אש אינו דומה לחיוב שור, שבשור ודאי לא נאמר קלב"מ במקרה שהתחייב מיתה בשעת קניית השור, מאחר שקניית השור היא לא תנאי בחיוב תשלומי ההיזק (אלא רק נעשה באותה שעה בעלים על ההיזק) ולכן לא נאמר שייחשב כאילו 'אין זה שורו' (כמו בקלב"מ שאנו אומרים שאחר עשאו, שתוס' לשיטתו בגיטין (נב: ד"ה מנסך) שפטור קלב"מ הוא שנחשב כאילו הדבר נעשה ע"י אחר). אבל באש (גם לר"ל) ההבערה היא לא רק הסיבה לחיוב הנזקים, אלא ההבערה היא חלק מהמעשה המזיק (ולא רק דין שע"י ההדלקה יחול עליו דין שמירה, אלא "הוא נותן לו דין שיתחייב בתשלומין משום ממונו"), וכיוון שהיא חלק ממעשה המזיק לפיכך אם הבעיר באופן שחייב מיתה פטור משום קלב"מ (והוי 'כמבעירו אחר'), כיוון שתחילת מעשה ההיזק מעשה תו"כ חיוב מיתה. וזה מש"כ התוס' שע"י מעשה אחד בא הכל, שכיוון שההבערה הוא תנאי בעצם חיוב התשלומים וכיוון שבשעת ההבערה יש עליו חיוב מיתה נאמר שמחמת קלב"מ כבר בתחילת ההבערה אין זה אשו והוי כמבעירו אחר ולכן לא יהיה חיוב תשלומין על מה שהאש הולך אח"כ ומזיק.

⁵ אמנם ר' תוד"ה מאי (כג). שבפשטות חולק על התירוץ של 'לטעמך' (אם נגיד שסובר כדעת ר"ת), שאילו כן אי אפשר לתוס' לומר את תירוצו.

⁶ אם נגיד שקושיית הרשב"א היא לכל הסברי הראשונים, הרשב"א יקשה על הסברים (ב) בדעת רש"י ור"ת, והסבר (בב) ברשב"ם. אמנם יש אחרונים (ע' ברכ"ש שם) שכתבו שלתוס' לא קשה קושיית הרשב"א (ומפאת קוצר הזמן לא עסקנו בדבר).

שנחלקו ר"ש ורבנן בגמ' בערכין (י:): זה באדם שיצא ליהרג ע"י בי"ד והזיק בדרכו, ולכו"ע לא פוטרים אותו שם מדין קלב"מ).

ותירץ שלר"י שסובר אשו משום חציו – בכל הצתה שהעבד כפות לו שלא יכול לברוח "הו"ל משעת הצתת האש בגדיש רודף (דהיינו – רודף אחר חבירו להורגו שחייב שכ"א מצווה להורגו ע"מ להציל הנרדף, וכמו שחיוב המיתה מדין רודף בא ביחד עם חיוב הממון – נאמר קלב"מ), ונעשה על הגדיש כרודף ששבר כלים בין של נרדף בין של כל אדם שהוא פטור משום דמשעת רדיפתו נתחייב בנפשו". ואם תקשה שהרי לר"ל כשמצית בגופו של עבד מתחייב בנפשו ואחר שמת העבד נשרף הגדיש – למה פטור על הגדיש? ויש לתרץ שבמקרה זה הגדיש נשרף קודם שמת העבד, שכל אותו הזמן נחשב לרודף עד שמת העבד, אבל אם נשרף הגדיש אחר שמת העבד אה"נ יהיה חייב.

ושמא קושיית הרשב"א מתורצת ע"י דברי הנמוק"י (לפי הבנת הקצות) שאמר שמעשה ההיזק שיעשה בעתיד מתייחס לתחילת הבערת האש מאחר שזו פעולה אחת הנועשית מכח אחד, ואיתעביד מעשה, ה"נ החיוב על העבד והגדיש באו כאחד כבר משעת ההדלקה ומעיקרא מתחייב מיתה וממון כאחד. אבל להבנת האחיעזר והאחרונים (שהבאנו לעיל) בדברי הנמוק"י, שמעיקרא רק יש שם מזיק מתחילה, ורק מחמת 'שם מזיק' יש עליו שעבוד נכסים כבר מעיקרא – עדיין תקשה קושיית הרשב"א.

התרוה"כ (שם) מעיר על דברי הרשב"א, שלר"י לא תקשה קושיית הרשב"א שנאמר ששריפת הגדיש צורך שריפת העבד כמו גונב כיס בשבת שאנחנו אומרים הגבהה צורך הוצאה הוא, שלמרות שהוא יכול להוציא ע"י גרירה ללא הגבהה אין חילוק בין עקירה זו לעקירה אחרת וכבר משעת ההגבהה מתחיל האיסור עד שעת ההנחה, כך גם נאמר כאן שמשעתחיל להצית הגדיש יחול חיוב המיתה מחמת העבד העומד כפות בסוף הגדיש כבר מעכשיו. (עוד הוסיף שאין לומר שמה שאנחנו אומרים עקירה צורך הנחה זה רק במקום שא"א אפשר לחזור בו ע"י הדחק, ושגם במקום שאפשר לחזור בו ע"י הדחק אומרים עקירה צו"ה מאחר והחיוב התחיל בתחילת העקירה שהרי אח"כ השורף לא עשה כלום, ובשביל שלא הציל את העבד לא נחייבו מיתה).

כמו כן, התרוה"כ מקשה על הרשב"א, שמה שהקשה הרשב"א לר"ל (למסקנה בהצית בגופו של עבד) למה פטור על הגדיש מהגמ' של מי שנתחייב בנפשו ואחר כך קרע שיראין של חברו שחייב, הרי גם פה נאמר שעקירה צו"ה, ונאמר שכמו שחיוב ממון בא מתחילה ואח"כ החיוב מיתה יפטור בתשלומים מדין קלב"מ, ה"נ נאמר גם במקום שהצית בגופו של עבד שחיוב המיתה בא לפני חיוב הממון (והביא וראייה לדבר מהשטמ"ק ע"ש). למסקנה אומר התרוה"כ הפטור מדין קלב"מ פה הוא משום עקירה צו"ה.

ובשער המלך (גיבה ג, ב) הביא את דעת תלמידי הרשב"א:

"עוד מצאתי בשיטה כ"י לתלמידי הרשב"א ז"ל על ב"ק שכתבו וז"ל בשלמא למ"ד אשו משום חציו משו"ה בעבד כפות לו פטור דקלב"מ פי' ואפי' נשרף הגדיש קודם שהגיע לגופו של עבד דהו"ל כזורק חץ וקרע שיראין בהליכתו קודם שהמית שהוא פטור כו' ואוקמא ר"ל כגון שהצית בגופו של עבד משום דקלב"מ ואפי' נשרף העבד מקמי גדיש פטור הא למה זה דומ' לזורק חץ והלך וקרע שיראין של חבירו אחר שהמית שהוא פטור עכ"ל".

ולכאורה הוא דעת התרוה"כ (אמנם שער המלך לא הביין כך).